

закону је препуштено одређивање права по основу рада оним радницима којима се не може обезбедити друго одговарајуће радно место у тој организацији или на други начин не обезбеди остваривање права на рад.

У оквиру наведених уставних одређења оспореним Законом су уређена права радника за чијим је радом престала потреба у организацији, а не постоји могућност њиховог распоређивања на друге послове и задатке, према стручној спреми и радној способности, односно могућност стручног оспособљавања, доквалификације и преквалификације за рад на другим пословима.

Такво уређивање није несагласно са Уставом СР Србије, због чега је Уставни суд решио да не прихвати дату иницијативу.

(Решење Уставног суда Србије IУ бр. 108/90 од 05. јула 1990. год.)

Припремио др Томислав Вељковић

ОДЛУКЕ ВИШЕГ ПРИВРЕДНОГ СУДА СРБИЈЕ

Привредни суд није надлежан да укида блокаду жиро–рачуна предузећа

Првостепени суд је усвојио привремену меру и укинуо блокаду жиро–рачуна тужиоца.

Против ове одлуке првостепеног суда благовремено је уложила жалбу ЈИК Банка из Београда, у којој истиче да је првостепени суд учинио битну повреду поступка из чл. 354. ЗПП јер је одлучивао о захтеву који не спада у судску надлежност. Жалилац сматра да је суд погрешно оценио да би блокада жиро–рачуна изазвала ненадокнадиву штету за тужиоца јер се исплата дуга може сматрати штетом па је предложио да се пресуда укине а тужба одбаци.

Виши привредни суд Србије усвојио је жалбу, укинуо пресуду првостепеног суда и све спроведене радње, а тужбу одбацио.

Из образложења:

„Другостепени суд је усвојио жалбу и укинуо пресуду као и све спроведене радње а тужбу одбацио због тога што првостепени суд није стварно надлежан за суђење у овој правој ствари.

Наиме, из списка се утврђује да је тужилац тражио укидање блокаде жиро–рачуна која је на основу налога тужене банке извршена у смислу чл. 28, ст. 3. Закона о кредитним односима с иностранством и то од стране Службе друштвеног књиговодства – Филијала у Нишу а према чл. 109. Закона о девизном пословању.

Служба друштвеног књиговодства није овлашћена да цени основаност навода за блокаду жиро–рачуна. Контролу девизног пословања банака овлашћених за послове с иностранством у смислу чл. 148. и 152. Закона о девизном пословању врше Народна банка Југославије и народне банке република.

Ако Народна банка Југославије, односно народна банка републике утврди неправилност у раду овлашћене банке, донеће решење којим ће предузети мере прописане Законом о Народној банци Југославије и јединственом монетарном пословању народних банака Република и народних банака покрајина.

На основу изложеног произилази да се у овом спору не ради о спору из имовинско–правних односа, нити о спору за накнаду штете као и других односа за које би био надлежан привредни суд за решавање међусобних спорова, већ је у конкретном случају предвиђен посебни управни поступак па је у смислу чл. 16, ст. 2. ЗПП–а и чл. 370. ЗПП–а жалбену пресуду ваљало укинути као и све спроведене радње а тужбу одбацити”.

Према томе, привредни суд није стварно надлежан да усваја привремену меру којом укида блокаду жиро–рачуна предузећа већ се евентуални

пропусти у вези са блокадом жиро–рачуна расправљају на основу решења Народне банке Југославије или народних банака република.

(Решење Вишег привредног суда Србије ПЖ 1213/90 од 31. јула 1990. год.)

Странке могу уговорати плаћање без камате у року од 45 дана

Првостепени суд је пресудом обавезао туженика да плати тужиоцу 15.984 дин. за обрачунату камату.

Благовременом жалбом тужени побија ову пресуду и истиче да су странке уговориле плаћање у року од 45 дана па тужилац нема право на камате за првих 45 дана и зато је предложио да се пресуда преиначи у смислу навода у жалби.

Виши привредни суд је укинуо пресуду а предмет вратио на поновни поступак.

Из образложења:

„Првостепена пресуда донета је на основу непотпуно утврђеног чињеног стања и уз погрешну примену материјалног права.

Ово са разлога што су странке овлашћене да уговоре плаћање у року од 45 дана а што значи да камата за овај период не тече па је првостепени суд погрешно када је обавезао туженог да плати тужиоцу камате у целости.

Како су странке уговориле плаћање у року од 45 дана, то је у смислу чл. 369. и 370. ЗПП–а ваљало жалбу уважити, пресуду укинути, а предмет вратити на поновни поступак.

У поновљеном поступку суд ће узети у обзир споразум странака о плаћању од 45 дана у ком периоду камата не тече па ће камате бити обрачунате узимајући у обзир овај период за који не тече камата, односно камата ће бити обрачуната само за остатак доцње туженика”.

Према томе, ако су странке уговориле плаћање у року од 45 дана, тада тужилац нема право на камате за овај период.

(Решење Вишег привредног суда Србије ПЖ 4153/90 од 25. септембра 1990. год.)

Туженик над којим је спроведен стечајни поступак не може бити странка у поступку

Првостепени суд је донео решење и прекинуо поступак јер је над тужеником спроведен стечајни поступак па је туженик брисан из судског регистра.

Благовременом жалбом тужилац побија ово решење и истиче да му туженик дугује утужени износ па је предложио да се решење укине, а предмет врати на поновни поступак.

Виши привредни суд је одбио жалбу тужиоца а решење потврдио.

Из образложења:

„Како је тужени брисан из судског регистра због тога што је над тужеником спроведен поступак стечеја тако да више не постоји, то је првостепени суд правилно поступио када је у смислу чл. 212, ст. 1, тач. 3. ЗПП–а донео жалбено решење јер тужилац више не може остваривати никаква права према туженом који не постоји, односно туженик не може више бити странка у поступку па се жалба појављује као неоснована”.

Према томе, предузеће над којим је спроведен поступак стечаја и које је брисано из регистра, више не може бити странка у поступку.

(Решење Вишег привредног суда Србије ПЖ 4133/90 од 21. септембра 1990. год.)

Издавања предузећа из основне организације удруженог рада

Основна организација удруженог рада усвојила је самоуправни споразум о променама у организовању тако што се радна организација са свим основним организацијама удруженог рада организовала у предузеће.

Након усвајања овог споразума, основна организација удруженог рада донела је одлуку да се сама организује у предузеће тако што ће се издвојити па је поднела захтев за упис у судски регистар.

Регистарски суд је одбио захтев за упис овако насталог предузећа.

Виши привредни суд је одбио жалбу и потврдио ово решење.

Из образложења:

„Према чл. 196-а Закона о предузећима, ако основна организација удруженог рада у саставу радне организације не прихвати иницијативу радничког савета радне организације да се радна организација с основним организацијама удруженог рада у њеном саставу организује као предузеће, остале ООУР могу се, без спровођења новог поступка, организовати у предузеће.

Основне организације удруженог рада које су усвојиле самоуправни споразум о организовању РО са ООУР-има у предузеће престале су да постоје и брисане су из судског регистра јер је од њих настало предузеће.

Како је у конкретном случају основна организација удруженог рада усвојила самоуправни споразум о променама јер је од РО са ООУР-има настало предузеће које је и уписано у судски регистар, то радници бивше основне организације удруженог рада више нису овлашћени да донесу одлуку да се организују у посебно предузеће јер више и не постоје као правни субјект. Зато је првостепени суд правилно поступио када је одбио захтев за упис предузећа које је настало од бившег ООУР-а и то после организовања предузећа од стране радне организације са ООУР-има”.

Према томе, основна организација удруженог рада не може се организовати у предузеће после усвајања самоуправног споразума о променама у организовању према коме се од радне организације с основним организацијама организовало предузеће, јер више нема својство субјекта па радници на могу више доносити одлуке.

(Решење Вишег привредног суда Србије ПЖ 3862/90 од 24. септембра 1990. год.)

Радници дела предузећа нису овлашћени да донесу одлуку да од дела предузећа организују ново, самостално предузеће

Првостепени суд је донео решење и уписао у судски регистар друштвено предузеће које је настало тако што је део предузећа издвојен и организован у ново предузеће и то одлуком радника овог дела предузећа.

Благовременом жалбом ово решење побија предузеће из кога се издвојио део предузећа истичући да је одлука незаконита па је предложио да се решење укине.

Виши привредни суд Србије уважио је жалбу и укинуо решење првостепеног суда а предмет вратио на поновни поступак.

Из образложења:

„Радници дела предузећа нису овлашћени да донесу одлуку да се део предузећа организује у самостално предузеће.

Према чл. 8. Закона о предузећима који је важио у време доношења одлуке, акт о оснивању предузећа у друштвеној својини доноси раднички савет или други одговарајући орган. Ово важи и у случају оснивања предузећа од дела постојећег предузећа тј. поделом предузећа и слично.

Према чл. 14. Закона о предузећима одлуку о статусним променама предузећа (подела, спајање, припајање) доноси орган како је предвиђено у статуту предузећа.

У конкретном случају одлуку о оснивању предузећа није донео надлежни орган–раднички савет предвиђен у Закону о предузећима, нити је ова одлука донета у смислу одредаба статута па суд није могао да изврши упис у судски регистар на основу одлуке која није донета ни у смислу закона ни у смислу статута и зато је према чл. 63. Закона о поступку за упис у судски регистар решење укинута а предмет враћен на поновни поступак.

У поновљеном поступку наложено је првостепеном суду да позове подносиоца пријаве да достави суду одлуку – акт о оснивању предузећа који је донео раднички савет или други одговарајући орган предвиђен статутом, па да изврши упис у судски регистар предузећа”.

Према томе, радници дела предузећа нису овлашћени да донесу одлуку и да део предузећа организују у ново предузеће.

(Решење Вишег привредног суда Србије ПЖ. 3864/90 од 24. септембра 1990. год.)

Припремио др Јездимир Митровић

ОДЛУКЕ СУДА УДРУЖЕНОГ РАДА СРБИЈЕ

Приоритетно решавање стамбеног питања након измене самоуправног општег акта

Радници су у предлогу за покретање поступка навели да је организација вршила расподелу станова мимо ранг–листе и станове доделила радницима који нису били увршћени у ранг–листу, по основу стеченог приоритета за доделу стана. Наиме, поменути радницима су 1979. године додељени једнособни станови, јер су према важећем самоуправном општем акту имали право на двособне станове. У међувремену је измењен самоуправни општи акт утолико што су након измене исти радници имали право на трособне станове, који су им и додељени у спорној расподели. Предлагачи сматрају да је извршеном расподелом станова повређено њихово право на добијање стана, јер су били на ранг–листи на редоследу за доделу стана, те су из тих разлога тражили поништај одлука о додели станова.

Основни суд удруженог рада у Београду одлуком Ст. бр. 1445/89 од 12. октобра 1989. године поништио је одлуку Радничког савета од 6. јула 1989. године којом је извршена расподела два трособна стана. Првостепени суд је закључио да су радници имали право на приоритетно решавање стамбеног питања, али доделом двособних а не трособних станова.

Суд удруженог рада Србије је одлуком I Сд број 166/90 од 12. јула 1990. године одбио жалбу радне организације и потврдио одлуку Основног суда. У образложењу је навео да су радници којима су додељени станови били на реду за решавање стамбених питања на ранг–листи за 1979. годину и да су им 1980. године додељени једнособни станови са правом на доделу двособног стана с обзиром на број чланова породичног домаћинства. Стога су наведени радници доделом једнособних станова стекли право приоритета, али на доделу двособног стана према тада важећем Правилнику, с обзиром на број чланова породичног домаћинства. Ово из разлога што су радници могли приоритетно да решавају стамбено питање, али само у оном обиму у коме су га остварили у време када су дошли на ред за решавање стамбеног питања. У противном, доделом трособних станова на које имају право према сада важећем самоуправном општем акту они су доведени у повлашћени положај у односу на раднике који већ користе двособне станове.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Београду Ст. бр. 1445/89 од 12. октобра 1989. године и Суда удруженог рада Србије I Сд. бр. 166/90 од 12. јула 1990. године)